

ABONAMENTUL
 Pe an an : 24 Cor.
 Pe jum. an : 12 ₣
 Pe 1 luna : 2 ₣

 Mesaj de Duminecă
 Pe an an 4 Cor. — Pen-
 tru România și America
 10 Cor.

 Mesaj de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscrise nu se ina-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 18.

Vânzătorii de neam.

(*) Iuda, Efialtes și Herostates sunt cele mai scărboase fețe omenești. Unul a vândut pe Hristos, celalalt țara, iar al treilea, ca să ajungă la renume, a dat foc celei mai frumoase biserici din vremea veche...

Nenorociți de aceștia au toate popoarele.

Mai rău sunt blăstămate de Dumnezeu cu ni de asemenea fire naționalitățile din Tara Ungurească... Pentru aici vânzarea de neam stăpânirea o socotește drept virtute, și, prin urmare, o răsplătește cu bani și slujbe grase. Cine dintre slovaci, sârbi ori români vrea să ajungă în vre o slujbă, începând la casa satului și până la comitat ori minister, n'are decât să-și ridice glasul împotriva neamului, și de bunăseamă stăpânirea are să-l ajute...

In vremea din urmă se ivesc și printre români tot mai mulți păcătoși de soiul acesta. Azi mâne Moldován Gergely e pus în umbră, se pierde printre numărul celor ce răsar pe urma sa.

Cu prilejul celor patru procese pornite împotriva »Tribunei« și desbătute Marti la tribunalul din Oradea-mare, a ieșit la iveală că printre români din Oradea și Arad sunt multe oi răioase, cum zice poporul.

Citiți ce să întâmplat.

Nainte de a se alege cei doisprezece jurăți cari erau să judece asupra redactorului nostru Sever Bocu, tras în judecată pentru patru articole scrise în »Tribuna«, potrivit legii, președintele tribunalului se întoarce către cei căzuți la sorti să fie jurați și îi întrebă dacă nu este vre-unul dintre ei interesat în cauză, în dușmanie cu învinuitul Sever Bocu, ori înrudit cu el?!

Se scoală atunci unul care-și zice Pap János, dar care fusese odată Ioan Pap și e născut din părinți români, și întrebat de președintele răspunde:

»Articolii pentru cari este învinuit Sever Bocu, eu i-am tradus pe ungurește și tot eu am făcut și arătare la procuratura împotriva »Tribunei...«

Iată deci un român care vine și mărturiește cu fală că el a făcut arătare împotriva unui ziar românesc care cu jertfe mari, în oameni și bani, de ani mulți apără poporul românesc.

Să de ce a făcut mărturisirea aceasta?

Fiindcă l-a mustrat sufletul că va ajunge jurat și va fi silit să judece nu după dreptatea adevărată, ci după slăbiciunile omenești și patimile ce-i clocolesc în inimă?

Nu. Doar el știa, că fiind de mult deochiat între români, Bocu are să-l respingă. Ci el a vrut să arate acolo, în fața tribunalului: »Vedeți, eu sunt patriotul cel bun

și neadormit. Eu veghez ca selbaticii români să nu-i sfășie pe unguri, și ce i-a scăpat ministerului și procuraturei: cele patru articole din »Tribuna«, mie nu mi-au scăpat, ci le-am tradus și le-am dat procurorului regesc să pornească proces!...«

Mai cunosc un român care să aindeletnicit cu asemenea lucru. A și ajuns în slujba bine plătită, dar români și-au întors fața de el cu scârbă, iar Dumnezeu nu l-a ajutat nici el, ci pe când se credeau mai sus, l-a umilit și l-a nenorocit, luându-i pe cei doi fii în floarea vârstei dupăce ajunseră și ei în slujbe bune... A vrut, bunul Dumnezeu, să ne cruce neamul de acești fii de năpârcă!

Tot cu prilejul desbaterii acestui proces s'a aflat, că la procuratura din Oradia au sosit dela români arădani patru înștiințări că Sever Bocu are de gând să fugă în România, prin urmare procurorul să-l aresteze cât mai iute, înainte de proces. După ce va fi osândit însă, negreșit, căci altfel nu mai dă față cu el... O ticăloșie aceasta cu atât mai mare, cu cât, se știe, din 1906 de când se porniseră procesele, redactorul nostru a fost de vre-o patru ori în România și nu trebuia să fugă pe ascuns, ci să rămână în România, dacă i-ar fi fost frică de procese ori de temniță.

Ni se spuse de mult, că este în Arad o bandă de nemernici cari caută să ne sape, cari pentru a plăcea celor dela stăpânire, mușină, să afle câte ceva și să-i sperie pe cei dela putere cu tot felul de minciuni... În felul acesta a fost prostit și deputatul ungur, care spuse mai zilele trecute în dietă, că la clubul român din Arad sunt icoane și hărți (mape) potrivnice — ungurilor. Ticăloșii din banda asta sunt spioni, ei umplu ziarele ungurești cu câte minciuni toate; ei trimit știri și articole și foilor românești scrise de oamenii stăpânirii. Prin »Lumina« din Budapesta, »Ungaria« din Cluj și »Severinul« din Caransebeș, nu odată au resuflat lucrurile puse la cale de herostrăii aceștia... Să meargă însă cu mișelia atât de departe, să caute a lovi într'un frate și în familia acestuia, care nici un rău nu le-a făcut, — nu ne venea să credem. Si totuși, aşa este.

O să le facem însă noi odată pomelnicul acestor tărăie-brâu, în funte cu îngrișatul lor maistru și dacă nu le va arde față de rușine văzând disprețul neamului, o să-i bată Dzeu, care nu lasă nepedepsit nici aici pe pământ, ci trimite urgie asupra mîșeilor, răsbunând până în al șeptelea spîță păcatul îngrozitor de a ridica mâna împotriva români... Păcatul acesta îl săvârșesc adică ceice cauți să facă rău neamului ori luptătorilor pentru cauza națională.

Audiența lui Andrásy. Ieri ministru de interne contele Andrásy s'a prezintat înaintea M. Sale ca să referă în mai multe chestiuni ce privesc resortul său. Așa spuți comunicatele semnoficioase. Presa din Viena înșă afirmă că și cînd ministru a făcut cunoscut M. Sale proiectul de reformă a legii electorale. Versiunea aceasta pare mai verosimilă, căci înainte de audiență și ziarele ce stau aproape de Andrásy semnalaseră scopul audienței în prezintarea proiectului de reformă electorală.

Andrásy ieșind dela audiență, care a durat mai bine de o oră, le-a spus ziaristilor numai atât, că a referat M. Sale în chestiuni curente ce privesc resortul său.

Se pare însă că ministru n'a spus adevărul, căci la ce atâtă rezervă cătă și-o impune. Iar dacă n'a spus adevărul, reiese clar, că Andrásy a pătit un fiasco cu proiectul său de reformă, întrucât M. Sale l-a respins din motivele prea bine cunoscute. Că reforma legii electorale a fost obiectul cardinal al audienței nu se poate ascunde, căci dău de gol tăinurile de după și comunicatele de înainte de audiență, cari toate numai în explicarea noastră se pot lămuiri, — și cu toate că se încercă a trece neted peste senzația audienței lui Andrásy, credem că e de o momentuoitate politică foarte mare, și că e simburele unei complicații de situații politice, că se vor desfășura în viitorul apropiat.

Noi mai avem o schimbă de nădăjde că toate proiectele de reformă, șoviniste și reacționare, se vor sparge de tără voinței luminate a M. Sale.

Chestiunea soldelor. Azi se vor întâlni din nou în Viena miniștrii afacerilor comune și reprezentanții ambelor guverne. Consiliul va continua cu desbaterea bugetului ministrului de armată comună, al cărui punctum saliens e mult lăcerat soldă. Se leagă puține nădejde și de conferința de azi. Guvernul maghiar nu se va învola nici acum ca urcarea soldelor să se facă retroactiv începând cu 1 Maiu 1908 — cum prevedea guvernul austriac și ministrul Schönerich, — ci cel mult dela 1 Octombrie 1908, încolo. Astfel pare sigur că convocarea delegațiilor nu se va face nici în Maiu, nici în Iunie, ci cel mult la toamnă.

Stavila cea mai grea de înălțat e încăpăținarea koseuthiștilor, cari nu voiesc să audă de urcarea soldelor fără concesii naționale și preind că ucele chestiuni principiale să fie lămurite definitiv încă în cursul desbatelor bugetare.

Vacanțele de vară ale Camerei. Svonurile respinse de Camera spun că desbatările vor mai dura numai până la 12 Iunie, când Camera se va ajunge singură până în 15 Septembrie. Parținții însă, întră înainte de vacanțele de vară, va transa proiectele preparate deja de comisia justițiară. Acestea sunt: novella legii penale, legea despre pensiunea advocaților, legea de checuri, legea despre iurisdicția Curiei și novella legii de execuție. Desbaterea proiectului de reformă a procedurii civile se va amâna pe toamnă. Reformele sistemului de dare se vor desbata eventual tot în sesiunea actuală.

Banul în turneu. Din Zagreb se vedește, că banul Rauch va face un turneu prin țără, cercetând diferitele ținuturi și orașe. Banul voiește să se încredește prin autopsie de situația economică și socială a țării. Va începe cu cercetarea fostului confinu militar.

Din România.

Cameră nouă. Lucrările pentru construcția noului palat al Camerei deputaților se urmează cu mare activitate.

Zidurile și acoperământul vechei săli de ședințe au fost dărâmate. Se vor construi noul ziduri, iar luminătorul de sus va fi din fier și sticla, iar nu din lemn și sticla, cum era până acum.

Vechea sală de ședințe va fi transformată în sală de pași perduți.

Tronul regal de pe tribuna prezidențială din vechea sală va fi dus la muzeu, unde se va păstra pe viitor.

In noua sală de ședințe, fotoliurile deputaților vor fi astfel dispuse încât să nu fie incomodat nimic când cineva ar vroii să se așeze sau să se scoale. În acest scop s-a dispus ca să fie numai câte două fotoli unul lângă altul, iar de o parte și de alta culoare de trecere.

Hands off!

Sub acest titlu »Secolul« scrie:

»Hands off! a strigat Viena primului ministrului englez Gladstone când acesta voia să se amesece în afacerile interne ale Bosniei și Herțegovinei.

Hands off! — trebuie să strigăm acum cu toții contei Apponyi, ministru de culte și de instrucție al Ungariei, care a primit patronajul și președinția de onoare a Societății maghiare din București, Sfântul Ștefan, adresând acestei societăți o scrisoare publică prin care face apologia maghiarizării și promite a vechila și a inglezii de școlile maghiare din București.

Contele Apponyi face acest act în calitate de ministru de instrucție al unui stat vecin cu care România are raporturi normale, deși românii din acest stat sunt persecuți, învățătorii lor izgoniți cu jandarmii din școli, școlile românești maghiarizate cu forță sau închise.

Dî depuțat dr. Vasile Lucaciu a arătat în sedința de Marți a Camerei ungare, că de tolerant este statul român față de maghiari din România, cari primesc de la guvernul ungar subvenții de peste 400.000 coroane anual pentru școlile maghiare din București.

Această toleranță a noastră are însă o limită. Nu este permis contei Apponyi să facă act oficial din protectoratul său asupra școlilor maghiare din România, și nu-i este permis d-sale, ca ministru de instrucție, să primească în mod ostentativ președinția de onoare a unei asociații cultu-

rale politice ale cărei tendințe nedeslușite încă nu pot fi în interesul statului român.

Îar acei maghiari din București, cari au recurs la protectoratul și la președinția de onoare a contei Apponyi, au comis o gravă indelicatetă în contra sentimentului public al românilor, indelicatetă, care poate avea urmări grele pentru dânsi.

Ce ar zice contele Apponyi dacă dl Spiru Haret, ministru al instrucției în România, ar primi președinția de onoare a Asociației culturale (Astra) din Sibiu și protectoratul școlilor române din Sibiu?

Nu-l săz, că în 24 de ore ar destinația Asociația, ar închide cu jandarmii școlile și ar deschide o acțiune diplomatică în contra României?

Un proces mare.

— Osândirea a 12 români. —

Zălau, la 19 Mai 1908.

Ieri și azi au stat înaintea tribunalului din Zălau ca acuzați fruntașii din comună Someș-Odorhei în frunte cu părintele protopop Gavril Cherebeșiu și ginerile săi părintele Vasiliu Tâmaș preot în Ovar, — 15 înși toși fruntaș comunel, protopop, preot, curatori, primar comunel, sunt acuzați cu »agitație« și »volnicie în contra sînguraticilor«.

S'a pus de vină, că în ultima alegere din Cehul-Silvaniei acuzații ar fi atacat și bătut — și agitat în contra alegătorilor unguri, cari au venit în comună cu candidatul lor Szenikráyi Zoltán — deși comună Odorhei nici nu aparține cercului electoral Cehul-Silvaniei, și că protopopul, ginerile săi împreună cu Moș Ion al Alexei ar fi agitat poporul în așa mare măsură, încât au erupt în strigăte »nu ne mai trebuie noptare ungur«, și notarul săz a spărat încă noaptea a trebuit să se refugieză sub pază »jandarmărească« la Jibou!

Faptul adevărat însă e următorul: Szenikráyi a venit în Odorhei cu bătăușii săi vesti de călăuș pe acolo neînțindu-se de cercul său electoral, văzând că români nu își fac treabă cu patrioții lui, au început să spargă ferestrile oamenilor pacinici cu pietri, după toate aceste au început să bată trecătorii de pe stradă, cine s'a putut să spăre cum a putut, în urmă jandarmii s-au amestecat, dar lucru sătul și acum, români au tras scurta, însă acum mulți români erau răniți, bătrânu Toma Conț, căruia mai târziu un bătăuș i-a scos ochiul drept și azi e orb, vîzând săngele curgând părău, a fugit la biserică și a

dat alarmă trăgând clopoțele într-o dungă, astăzi apoi s'a strâns întreaga comună să văză, că ce e! Părintele protopop cu ginerile săi venind dela școală au încercat să liniștească poporul că le-a și succes, acesta e faptul adevărat.

Și pentru acest incident stau înaintea tribunalei, că acuzații aceea, cari de loc nu s-au măstecat în luptele electorale din Cehul-Silvaniei, aparținând el cercului Diosad, aceea că linșitii își făceau lucrurile de zi, — pentru că a venit pleava ungurilor — bătăușii vesti de la Ceh și în loc să meargă pe drumul lor, intră pe teritoriul altui cerc cu gândul de a ajăda românilor pacinici!

La 8 ore dimineață se începe peractarea. Prezidează Bokor, juzii vorbăni Féayes și Kapeller, procuror dr. Dioszeghy, apărător fruntașul adv. din loc dr. George Pap. Vin pe rând toți acuzații, primul dl protopop, — șirul frumos îl închide părintele Tâmaș.

După prânz urmează martorii — fisolgăbirău, notareșul și jandarmii, ei mărturisesc să cum știm noi, că au mal vorbit unde e vorba de noi, — după toate aceste procurorul își ține vorbirea de acuză plină de fraze patriotice și acuze nedrepte la adresa inteligenței noastre, cere pedepsirea aspră, și exemplară a acuzaților.

În cuvântul apărătorului dl Dr. George Pop și cu o vorbire grandioasă respinge acusa adusă la adresa inteligenței noastre și cu argumente puternice sfârmă totă acusa! Înțind timpul înaintat (seara la 8 ore) să amâna aducerea judecății pe dimineață!

E dimineață toți aşteptăm cu nerăbdare și acum însă avem ce să scriem și noi românilor Siligeni la »Calvar«, — judecata s'a făcut în următoarele:

Au fost osândiți la temniță ordinată: Moș Iuon al Alexei 1 lună și 1 zi, Corniș Toader 3 săptămâni, Opris Iuon și Podar George al lui Gligor căte 14 zile, părintele Vasiliu Tâmaș, Moș Chirilă, Moș Alexei al lui Iosif, Moș Iuon al lui Iosif și Moș George căte 8 zile și Toma Conț 3 zile și toate spesele, cari se urcă câteva sute coroane.

Părintele protopop Gavril Cherebeșiu, Fodor Mihai și Conț Onuț al Nușului au fost absolvăți pentru Ilies Chifor, care nu se prezenta va fi peractat nouă!

Cei osândiți au apelat la tabă, procurorul asemenea pentru că li parea prea mică pedeapsa respectivă pentru absolvarea celor trei însăși.

Dr. —n —a.

POIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI».

EDISON.

De Pompiliu Robescu.

Neobosită activitate a omului de geniu care a legat secolul nostru cu secolii viitori, a ajuns să construiască un motor care să unească într'un volum mic forță, energie și economie. Telegraful a anunțat de către vreme că Edison va da publicului nouă și genială sa invenție, care va revoluționa mai ales industria automobilului și când ca motorul electric să-l poată avea ori cine, sub o formă mică, ușoară și economică.

*
Toma Edison s'a născut la 11 Februarie 1847 în orașul Millano, statul Ohio, Nord-America, care se află situat pe canalul ce delă lacul Erie duce la Portsmouth. Moșul său era olandez din Amsterdam și se stabilise în America din 1737. Tatăl lui Edison în 1850 se mută cu soția sa și familia la Port-Huron, în statul Michigan, pentru că negoțul său de lemnărie nu mai mergea înainte, de când trenurile începuseră să ia o dezvoltare mai mare.

Prinții ai vieții lui Edison nu au fost tomai fericiți: fu constrains, ca și tatăl său, să facă

fel de fel de meșteșuguri, ca să-și poată agonișii existența.

La doisprezece ani intră la o societate de drum de fer ca train boy, adeca vânzător de gazete, de fructe, de șigări pe linia ferată ce delă Port-Huron duce la Detroit; mai târziu se face tipograf, tipăriind un jurnal în unul din compartimentele aceluias tren, dar soarta face ca Edison să găsească într-un vagon un tratat de chimie și de atunci compartimentul unde tipărește gazetă, se transformă într-un mic laborator, plin de fel de fel de sticle, cu care tinăru Edison face diverse experiențe de chimie și de fizică. Această laborator ambulant devine periculos, căci între mille de sticle, erau și substanțe inflamabile, și una din acestea, spărgându-se, detona foc vagonului în care lucra el, și unuia ce venea imediat în urmă, punând în pericol viața mai multor lucrători.

Din această pricină făcă dat afară dela »Grand Trunk Western Line«, dar puțin după aceea făcă primul în altă campanie de drum de fer, unde făcea același meșteșug.

Înțeptul cu înțeptul, noua sa locuință — sau mai just nouă vagon — se transformă într-o adevarată tipografie, din care, în mersul trenului, ieșea un jurnal, redactat, compus și tipărit de el singur, și care-i aducea un mic câștig, cu care trăia.

În același timp, când nu lucra în tren, să în-

birourile telegrafice, pentru care căpăta o mare înclinare. La Port-Huron se puse în comunicare telegrafică cu trei prieteni cari stau foarte departe de acolo, și în curând inventă repetitorul automatic care devine un aparat foarte prețios pentru telegrafie.

In urma acestei invenții, intră ca lucrător într-o mare societate telegrafică și de atunci nu se ocupă decât de electricitate.

Intr-o zi, un sloi de ghiăș rupse cablul telegrafic ce unea — prin fluviul Hudson, — orașul Sarmia cu Port-Hudson. Cum fluviul era prelung — doar chilometri — nu se putea trece dincolo pentru a legă cablul rupt; atunci Edison ce făcu? Se urca pe prima locomotivă ce-i veni în față și începu să dea semnale cu fluerul mașinii.

Edison, se gândise imediat că fluerul mașinii se putea întrebui că să redea semnale telegrafice, adică se putea face puncte și linii ca alfabetul telegrafic.

— Allo!... auziți ce zic? flueră mașina.
Nici un răspuns.

— Allo! auziți?

De trei ori, de patru ori, mașina repetă întrebarea fără nici un rezultat, dar la a cincea-oară de pe celalalt tărziu, își răspunse. Astfel comunicația fu restabilă.

*

Cel dintâi atelier de piatra monumentală aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măestru de monumente și piatra de
clădiri.

Fabricație proprie din marmură, granit, sepiu, labrador etc., din piatra de mramură magazină se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Colecția și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-ú. nr. 21.** Telefon 662. Filiale: Magyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpaták.

Din străinătate.

Conziliu și prelați greci sprijinesc bandele din Macedonia. De trei ani Grecii s-au pus pe capete să extermină elementul românesc din Macedonia. Zilnic aproape avem căte un nou martir căzut victimă cauzelor naționale. Civilizația de Grecia modernă liberă în bună înțelegere cu călugări din Fanar, pretenții reprezentanți ai lui Hristos, sunt autori morali ai acestor omoruri comise în modul cel mai mișecesc.

Iată procedurile acestor 2 aliați: Cel din Grecia liberă adună pe toți bandișii de acolo, îl înarmează, le plătesc căte o sumă de bani luată prin forță tot de pe la români din Tesalia sau din sumele strânsse din societatea »Elimizmos« și după ce le fac câteva lîmp instrucție, îi pun sub conducerea unor ofițeri din armata activă și îi trimînt în Macedonia spre a forța diferitele naționalități să renunțe la limba lor maternă și să îmbrățișeze limba vorbită de Cazazis și cetățenii săi.

Acești canibali trecând pe teritoriul turcesc, încep a-și desfășură activitatea lor, putând eroare prin vandalismele lor în populații care nu sunt de aceeași origine cu ei. El amenință comunitatea românească cu distrugerea lor, dacă nu închide școalele și bisericile românești și nu gonește pe institutorii români din comună spre a-i înlocui cu institutorii greci.

Bandele de antarji trecute în Macedonia, sunt sprijinite materialmente de reprezentanții guvernului grecesc și de clerul grecesc, de patriarhul din Constantinopol, care sub masca de călugăr ascunde o ființă criminală, iar nici decum ceea ce reprezintă haine imbrăcată de el. Acești călugări după ce binecuvîntăză crimele săvârșite de cel fără de lege, spre a amenința pe vulg, care mai crede încă în inclinările clerului grecesc, blasphemă de pe amvoanele bisericilor pe toți aceia, care nu vorbesc limba lui Hristos, adeca că grecescă, spunând că el nu sunt decât niște păgâni eretici, care nu vor putea să căștige para-

dus.

Dovezi, prin cari se constată complicitatea Greciei și a metropolitilor, sunt foarte multe. Din acestea cităm următoarele:

Coronelul a fost ridicat din Salonic în urma cererii guvernului turcesc ca agitator al bandelor; consulul din Bitola, în timpul din urmă, a fost tradat de cavazul său ca complice în mai multe omoruri comise contra românilor din Magarova, Târnova etc. Mitropolitul din Greben, Agathanghelos, a fost mutat de acolo prin forță armată, precum și vicarul său când au

fost dovediți că întrețineau relații cu bande de antarji.

Mitropolitul Pelagoniei de asemenea a fost sălit de guvernul turcesc să părăsească Bitola, iar al Drama, la fel, precum și multor altora li-a interzis de a luce parte la consiliile administrative (idare megliz) dovediți prin acte că întrețineau relații cu bande de antarji.

Așa fiind starea de lucruri în Macedonia, ne putem bine închipui situația în care se găsește elementul românesc din acele părți, care cu măini legate așteaptă dea Dumnezeu mântuirea lor.

Autoritățile turcești se pare, că sunt puțin dispuse să urmărească bande, cari în multe părți luptă împreună cu armata, s-au își împrumutat muniții dela aceasta.

Cu toate ordinile din Constantinopol, date pe la autoritățile din Macedonia spre a extemila odată pentru totdeauna diferențele comitete, până azi însă nu se vede nici o urmărire sistematică împotriva acestor bande.

Ceva mai mult încă, grecii acum în urmă au ajuns de o cetezanță foarte mare și atacă pe români, deși însotiti de sgenți de poliție și jandarmi sau vre-un cavaz.

Cazuri de felul acesta avem: rănirea preotului român, din Veria, Gh. Riplon, care însotit fiind de un agent de poliție, un jandarm și un păzitor al său, a fost atacat ziua la amiază în mijlocul orașului de mai mulți teroriști greci, cari stăteau la pândă.

Păzitorul preotului, scăpat neatinz, a descărcat revolverul și a rănit doi teroriști, pe cari poliția a reușit să-i prindă. Caimacul din Veria desfășură mare activitate spre a distruge și descoperi pe complotatorii acestui asasinat. Multe arestări s-au făcut.

Panica printre români însă e foarte mare, cu toate asigurările date de către autorități, că nu se va mai întâmpla nimic. În această formulă obișnuită de turci, nu se poate pune mare încredere.

Prizidentul republicii franceze la Londra. Din Londra se anunță că Fallières prezidentul republicii franceze va veni în 26 Maiu n. în Anglia ca să viziteze expoziția anglo-franceză. În cucerile engleze se dă mare importanță acestelui vizită și apropierea între aceste două puteri e privită de un eveniment politic de mare însemnatate. Prizidentul republicii va fi primit la Dover de prințul de Wales. Din Brest Fallières va călători în Anglia pe vaporul de răsboiu »Leon Gambetta« însotit de încreșătorul »Marseillaise«. Cu această ocazie contra admiralul Jauréquiberry

va primi ca ospăți pe comandanți marini englezi. E primul cănd conducătorii marini unui stat fac vizită pe un vas de răsboiu străin.

Regele Angliei la Tarul. Din Londra se telegrafiază, că regele Eduard al Angliei va vizita săptămâna viitoare pe țarul.

Regele va veni cu yachtul regal din Portsmouth spre Petersburg, unde va petrece o săptămână.

Ciclonul din Lemberg. Din Lemberg se anunță, că un ciclon însoțit de grădină, s'a dezvoltat în districtul din Tarnopol. Pierderile sunt imense: recoltele sunt absolut distruse, arborii desărăciinți, clădirile stricăte, acoperișurile sunse. La Hrodaczkow un om a fost omorât și cinci lucrători grav răniți. Numeroase trăsuri au fost răsturnate de ciclon.

Panica a fost de nedescris. Pagubele sunt enorme. Au dispărut sute de vite de muncă și de hrana.

Vitejia japoneză,

Innecarea vasului »Matsu Shima« nu e ceva mai spăimântător decât a vasului »Iéna« sau de căt a lui »Maine«, cu care sau innecat căteva sute de marinari americanii. Japonezii n'au firește monopolul nenorocirilor de acest fel. Când pulsarea face explozii pe un vas, moartea loveste unde vrea; toate flotele au dat bir morțel.

Să fim incredințăți, cu toate acestea, că moartea celor 200 de tineri de pe »Matsu Shima« n'a primit în poporul japonez nici un fior, peirea lor nu va aduce plânsete. Nenorocirea aceasta va face să se cerceze pricina acestei aprinderi năprasnice, în stare a nimici și alte vase, de cari întreg viitorul Japoniei atârnă.

Maresalul bătrân Oysama și baronul Cinda, ca și ceilalți capi de familie pe care nenorocirea lui »Matsu Shima« îi atinge mai deaproape, au aflat cu seninătate moartea fililor lor.

Se vor fi arătat nepăsători, stăpâni pe sine până la aspirine. După eticheta veche japoneză, se vor fi ferit și arăta cel mai mic semn de măningă. Tot așa generalul Nogi, invinsorul Port-Arthurului, a aflat cu stoicismul unui erou și lui Cornille, una după alta, moartea celor doi fi ai săi. Tot așa văduvele rezerviștilor japonezi primeau, cu zimbetu pe buze, știrea că bărbații lor... au murit.

În adevăr, moartea e numai pleirea trupurilor; sufletul răposașilor vine în casa familiei; fălfăe,

Pentru un timp oare-care, viața lui Edison fu o vecină schimbare de rezidență, care era cauzată în parte de curiozitatea lui de a studia în parte de necesitatea de-ași îmbunătății soarte, în parte dela concediile ce patronii îi dădeau.

La Stratford, în Canada, fu obligat să transmită prin telegraf, la fiecare jumătate de cincisprezece, o vorbă convențională, cu care făcea cunoscut stațiunii principale că sătă la postul său.

După puțin timp, inventă un aparat, care la fiecare jumătate de oră și automaticamente, transmite cuvântul cerut de direcție, iar el dormează sau făcea altceva.

Tocmai după cinci luni, direcția aflată de către el și fu dat afară imediat.

În 1868 se duse la Boston, unde duse o viață așa de încercată, în căt se hotărise în mai multe rânduri să plece în India sau în Noua Zeelandă, în căutarea norocului. Dar ori decăte ori îl venea gândul acesta, era fără bani, așa că, în norocul său și al nostru, sătă pe loc, trăind cum poate.

După doi ani, căt sătă la Boston, plecă la New-York.

La New-York, intră într-o companie telegrafică, unde inventă celebrul »Duplex«, care fu adoptat imediat de Western Union Telegraphic Company,

și care îi fixă un venit de 30.000 de franci pe an.

Mulți ani rămase ca inginer șef electric în această companie dar împins mereu de dorința de a cunoaște lumea, plecă din New York și se stabili în Newark, statul New Jersey, unde întemeia o fabrică pentru aparate electrice la care lucrau 300 de lucrători.

În 1876, mută fabrica la Menlo-Park, pe proprietatea sa, situat pe linia New York Philadelphia, la 30 de kilometri de New York.

Aici, la Menlo-Park, marele Edison făcu cele mai geniale invenții. Nenumărate sunt brevetele luate de el. Geniul său inventiv, cu drept cuvânt miraculos. Îl făcu să producă o mulțime de lucruri, care dău sănătății aplicațiunii la viață practică și tocmai acest lucru constituie caracteristica superbă a lui Edison: practică.

Cine nu cunoaște, — pentru a nu cito decât pe cele mai importante, — minunatul fonograf, fonometrul, aerofonul, gramofonul și cinematograful?

În 1873, Edison se înșură cu una din lucrătoarele sale Maria Stillwell, cu care avu o fată și doi fii, pe cari îi boteză »Dot« și »Dash« (punct și linie) ca semnele fundamentale ale alfabetului telegrafic.

Săvârșește orice lucru în brașa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în cursul de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mari ale României și așa e eschisă

în 1881 rămasă văduv. În 1886 se înșură din nou, din care căsătorie a avut un fiu și o fată.

Edison are o ură nelimpăcată pe matematică și și susține sus și tare, că orice problemă științifică poate fi rezolvată fără matematică.

Edison nu lucrează decât noaptea, nici odată ziua.

O singură dată, Edison se duse în străinătate; în 1890, când se făcu la Paris expoziția cea mare. Cu această ocazie vizită Berlinul, Viena Hamburgul și Bruxelles.

Roma, Maiu 1908.

POEZII POPORALE.

Culese de Teodor Negru, econom în Gală.

Trandafir cu bun miros

Drag mi Doamne ce-i frumos,
Eu pe deal, mândru pe vale
O cunosc numai pe joale,
Eu pe deal mândru pe yes,
O cunosc numai pe mers.

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distinsă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

In atențiuinea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,
pictor de firme de embleme de biserici și auritor,
Marosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

amestecate printre duhurile proteguitoare ale patriei japoneze. Duhurile celor morți în slujba Imperiului le pot chema rudele în Shokonska, unde vîțeji se prefață în zei. Pentru acest popor spiritualist, moartea e numai o preschimbare.

Apoi familia japoaneză e așa de numeroasă, fiecare are atâtă copii, încât poate vedea murind pe căiua din ei, fără ca pierderea să fie zdrobitor. Nu rămân în viață mulți dintre copii, orice ar fi? În Franță, când moare fiul unic al unei familii, părinții sunt prăpădiți; căci își pierd totă na-dejdea. Unde se plângă viață multă, preșul ei nu e așa de mare.

La începutul veacului al douăzecelea, dintre toți soldații cu arme moderne și cu instrucții militără nouă, japonezii sunt gata a muri mai bine. Această hotărâre, atât la comunitate de înși, cât și la un ins singur, e cel mai puternic din imboldurile de-a lucra cu tările.

Intre ciocan și nicovală.

Cetind multele procese ce se intențează pressel oposiționale, nu alcum și prizonierile ce să pun la cale contra acelora cari nu să pot îndoi după cum suflă vântul, — omul cu grija de viitorul neamului și a masselor poporului muncitor să urmărit și nu știe cum să judece, facotro să apuce pentru a-și din aceasta stare de lucuri abnormale. Si ce e mai trist în lucru e, că se ia la sănătă cel mai destoinic al neamului. Si aceasta nu numai la neamul românesc, ci chiar și la națiunile săpănuitoare din lăsă.

Socialiștii cari su cursgul a manf sta pe față simțimintele lor sunt persecuții zilnice. Am sănătă acolo, că s'au făcut monopol chiar și din convingeri. Cine nu e cu milie, e în contra mea — zice o maximă și bazat pe aceasta și pe o alta zică că: scopul sfîrșit este milionele — apoi se scuză toate nedreptățile.

Când își vine o pacoste dela acela pe care l ai sănătă că îl-e dușman, apoi o suportă cu greu, tragi însă nădejdea că n'o să fie durabilă, când vezi însă, că al tău ajută dușmanului să te nimicească, atunci te doare mai rău, și își vine a despră de soarta aceluia popor care a dat naștere la astfel de filii. Si atunci tu, — care te-ai jertfit pentru neam și te-ai expus, și-ai riscat existența chiar pentru ca să-ți ridici din starea mizeră și să-ți puni în rând cu lumea, — văzând apoi că cele mai bune intenții ale tale sunt judecate false și esti primit cu cinism din partea acelora cari ar putea eventual să-ți ușureze naționalul, atunci omul slab desperează și în desperare lui poate să compromitti tot trecutul său.

Pe mersul picioarelor,
Pe nacreșirea poalelor.

*

Foale verde buruiană,
Drag mi numele de Ană,
Drag mi-a fost și drag mi-a fi
Cât în lume voiu trăi.

*

Prună verde trei nucile
Trei sunt dragostile mele,
Nu știu la care voi merge.
Merge-oi colo peste drum
La pana cea de păun,
Merge-oi colo peste vale
La cea mândră ca un soare.
Dar m'oi duce la vecina
Că-i albuță ca lumina,
Gura ei fagure dulce
Cine-o gustă nu se mai duce.
Dragu-mi câmpu cu flori
Și mândra cu ncingători,

Farmacia „Regina Elisabeta“
laborator medical și cosmetic
Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental și curativ, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscuțe sub numele „Elisabeta“.

Poporul e dedit a se uita bine la ceea-ce fac conducătorii lui, și când observă la acestea sovârșeli și derallări apoi iute își perde încrederea; pentru că massa poporului n'a ajuns la acel grad de judecată să știe, că poziția și referințele conducătorilor e supusă fluctuațiunilor. Mai departe simțul de jertfă e foarte puțin dezvoltat în direcția națională. Iar aceasta provine de acolo, că evenimentele cari ni-or prîvît s'or succedat prea repede și noi n'am avut timp fizic destul ca să ne putem pregăti. Simțind însă că o nouă pacoste are să vină, iar pentru a ne apăra am avut lipsă de popor, atunci ne-am acomodat modului de judecată și ne-am dat silință, ca barem pentru un moment să l facem a ne înțelege și urma. Puține cazuri au fost de același unde poporul, în urma unei școli și muncă mai intensivă din partea conducătorilor a urmat acestora din convinsere firmă, că ceea ce face, e spre binele și fericeirea sa proprie. — Că cine poartă vină de poporul e așa de nelipsit o știm cu toții, și unul o mărturisesc pe față și să și silesce din toate pările a îmbunătății aceasta stare deplorabilă. Acestea însă au a săvârșit o muncă titanică — ba chiar sunt expuși și perde mijloacele de existență — pentru că mulți sunt dușmanii cu cari are să se lupte, și mai rău decât acestea sunt uscătările cari să fac coadă de topor pentru școală. Eră generală ideea, că ar fi bine dacă capii bisericici ar face o demonstrație. În fața tronului și să insiste chiar cu periclitarea poziției lor modificarea aceleia sau chiar și nesancționarea ei. — El, și ce s'a făcut?... Nu mă simt chemat a critica procedura, dar știu, sigur, că poporul, pe lângă toate că conducătorii s'au sălit și clarifică în aceasta direcție, n'a fost mulțumit cu rezultatul acțiunilor noastre. O dovedă, că nu e mulțumit și că nu e pătruns de adevărată cauză, e și denegarea jertfii ce să pretinde conform nouii legi școlare, — în cele mai multe comune.

Poporul la timpul său a lățeles atâtă, că ceea ce a făcut și a cerut au fost drepturi firești, cari sunt scrise de însăși natura pe fruntea fiecărui individ, și a așteptat să vadă și rolul acelor ac-

Dragu-mi câmpu cu ceată
Și mândra cu chică creață.

Auleo și val de mine,
Aș jucă și nu știu bine,
M'as lăsă dar mi rușine
Că răd fetele de mine.
Fata asta ști jucă
Că învăță o mumă-să.
Tine-o doamne lângă mine
Să mănește jocu bine.
Ia te uită cum mai sare
Par că bate'n aripiore,
Ia te uită cum se'ntoarce,
Par că zice vino'ncioace.

Rugăm pe toți abonații cari sunt în rezanță ori nu și-au reînnoit încă abonamentul pe cuartalul Aprilie—Iulie, să binevolască și plăti căt mai curând ceeace datorează pentru primirea ziarului nostru.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței fragedimea tinereței, impiedică formarea creșelor, face să dispare imediat pistriule, petele de fier și tot felul de necurătenii ale pielei. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de crin „Elisabeta“, contra tuturor boalaelor de piele și a defectelor frumuseței, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fil.

Spiri de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile impiedică formarea mătrețel, întărește rădăcinile bolnavelor de părului. Prețul 1 cor. 60 fil.

„Buzodol“ contra asudării piciorelor și a mâinilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile celor mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul deposit în fabricantul. Comandele din provincie se indeplinește punctual. La o comandă de 10 cor. nu se acceptă impachetarea și porto.

Lemle József, farmacist.

țiuni. Văzând el nesuccesul acțiunilor lui justă de o parte, iar de altă parte șovârșala și descurajarea conducătorilor, s'a descurajat și și-a pierdut încrederea într-un viitor mai bun. Iar urmăren e, că conducătorii lui firești sunt azi între ciocan și nicovală, — slugi la doi domni — dințre cari nu și unul nu îl plătesc conform muncii lui, nu și măcar ca să poată trăi ciuștit.

De jos poporul cere ca să-i fi povățitor și luminător, de sus te loveste ca să mergi unde-și demândă. La dincolo își parzi mijloacele de traiu: preoții, congrua, iar învățătorii își pierd postul. Cazul lui Popovici, Inv. din Cuvîn și semnificativ și un momentoc pentru toți aceia cari au la inimă soarta neamului din care fac parte. Căci care e păcatul lui? Păcatul că și-a iubit prea mult poporul care și-a pus încrederea în el și prea l-a căzut la inimă luminarea și emaniciparea aceluia. Un păcat pe care poate să-l alibă fiecare om ce și lubește neamul al cărui fiu este.

Si e cu atât mai tristă aceasta imprejurare, penetrată prin aceasta se întinde la întinderea altora cari ar avea înimă și voie de a ține plept fururilor ce o să urmeze, iar autoritățile confesionale nu-s destul de energice ca să prevină și să impiedice cazuri de acestea.

La alegerile congregaționale din toamna anului trecut, colegul B. din C. manifestă o înțuită dubioasă pentru ce eu l-am căm apostrofat, — în răspunsul ce mi lăsă înști zice că: «e un cap sec acela care mai pretinde azi dela învățătorii că să-și manifeste simțomintele pe față, cu atât mai puțin a se expune pentru o cauză națională»?

M'a surprins mult această declaratie a sa și l-am pus numai decât în șirul celor scrinții și fără judecată serioasă.

Tare mi-e temă însă, că evenimentele ce să succed și viitorul va aduce ca să putem mulți, — mulți de acești cari nepătrundând în viitor și descurajați de prezent se vor lăsa săraci în moșia intereselor egoiste. — Să simte deci nevoie, că cei competenți să se îngrijescă, că această descurajare să nu se instăpânească peste inteligență și popor ca să nu fie rătăcirea cea din urmă mai rea ca cea dinăuntru. Gh.

Din Gămeră.

— Sediția de seară dela 20 Maiu. —

Ministrul de culte Apponyi își continuă expoziția.

Arată, că cheltuielile impenselor culturale anul acesta întrec cu 12 milioane pe celea din anul trecut.

Suma totală a cheltuielilor menite spre scopuri culturale face cor. 81 milioane 359 mii. Partea cea mai mare e designată înfrățirea promovarea învățământului poporului.

Va face tot posibilul ca pentru instruirea învățătorilor în metodul de propunere intuitivă a limbii maghiare — va institui în regiunile locuite de naționalități cursuri practice.

Spune, că în zilele proxime va prezintă un proiect despre instrucționea gratuită în școlile poporale.

Va suplini toate lacunele învățământului public, la gimnaziu, la preparandii, la grădiniile de copii, etc.

Autonomia bisericiei catolice se va face trup în timpul cel mai scurt.

Se va aranja pe baza articolului de lege XX. 1848. dotăriunea preofilor celorlalte confesiuni.

Dr. A. Vlad: Arată că tendința generală a vorbirilor rostite în legătură că bud-

stul de instrucție și culte e șovinismul intunecat. Înainte mergător e însuși Apponyi, care uită că milioanele de naționalități din țară au cel puțin pe-atâta drept la sprijinul statului ca cei 25000 de cetăteni ai Consistorialului Fiume.

Guvernul nu face nici atâtă pentru școala naționalităților, cât de altminteri încuviință organului său românesc semioficios «Ungaria» să formuleze în postulate culturale. Guvernul nu ajutoră nici o școală poporala a naționalităților, deși chiar și asociațiile naționaliști moderați și aderanți ai guvernului cer pentru fiecare școală poporala, unde școlarii 30 la sută sunt români, propunerea specială a limbii românești. Statul e dator în virtutea legilor de instrucție și mai ales a articolului XLIV 1868 îngrijească de învățământul naționalităților până la limita universității.

Preoții români gr.-or. sunt persecuți din cauza că la ultimele alegeri au votat cu deputații lor. Se face osebirea asta și la împărțirea congruei.

Din toate se învederează sistemul de șovinism intunecat, care nesocotește și atacă ideea mai sfinte drepturi ale popoarelor.

Toată sporăviala de vorbe ce se face întru glorificarea lui Apponyi, pornește din săpânarea acestui curent detestabil ce ne vaga vieții de stat.

Respinge bugetul.

Apponyi. Reflectând lui dr. Vlad spune că preoțimea gr.-or. nu e persecutată și că împărțirea congruei nu se face nici o deciune.

Vorbește Markos, pe urmă

Dr. C. Brediceanu. Totul ce se aduce întru învinuirea naționalităților sunt insușiri eronate.

Preș. Te chiem la obiect.

Dr. C. Brediceanu. Numai pentru asemintele noastre culturale nu cade nici o ținută de pe masa bogată a budgetului de instrucție deși aceasta, nu mai puțin ca cele ungurești, promovează noul cultură general al țării. Asociația noastră culturală »Astra« n'a primit nici o parere.

Apponyi: Nu zău!

C. Brediceanu: Aduce o mulțime de exemple ce ilustrează abuzurile organelor administrative față de școlile noastre.

Președintele îl chiamă la obiect pentru a doua oară.

C. Brediceanu: Încheie declarând că nu primește bugetul.

De încheierea discuției în general mai binește referentul Sághy. Budgetul se primește în general.

Se trece la discuția și amănunte.

Procesele noastre.

Oradea-mare, 19 Maiu.

Desbaterea procesului s'a început la ora 9.

Președintele tribunalului dr. Csulyok Béla. Juți votanți: Dr. Szentlélek László și Korn Lajos.

Procuror: Vattai.

Aparător: Dr. Iustin Marșieu.

Se procedeză la constituirea curții cu juri. Președintele îi întrebă dacă nu este careva înrudit cu acuzatul ori interesat în acest proces.

Juratul Papp János (român): Eu sunt interesat, dle Președinte.

Președintele: În ce privință?

Papp János: Ca interpret de limba română la tribunalul de aici, eu am tradat articolele incriminate și eu am și făcut ardare la tribunal contra »Tribunel« pentru aceste articole.

Tribunalul îl absolvă. Se alcătuiește apoi curtea cu juri:

Constituindu-se curtea cu juri, i-se ia naționalul acuzatului și se începe procedura de dovadă.

Întâi se citește articolul »Politica românească« de Ioan Slavici.

Articolul este într-adevăr aspru în multe expresii. Acuzatul declară că nu se simte vinovat, el nu l-a scris și nici cu știința lui nu s'a publicat, căci a fost absent din redacție.

Președintele: Ai fost înșă redactor responsabil atunci și în sensul legii din tu eşti responsabilor pentru că Ioan Slavici este cetățean român, iar cu statul român nu avem convenție de extradare pentru crime politice.

Acuzatul: N'ami fost pe vremea aceea redactor responsabil, n'ami putut să fiu, căci nu eram în Arad.

Preș.: Nu te-ai ingrijit înșă să te substitu prin altul.

Acuzatul: Ba da, am avut substitut care mi-a lăsat locul.

Preș.: Nu l'au anunțat înșă la procuratură.

Acuzatul: Nici lege, nici usanță nu mă obligă pe mine să anunț procuratura; obligația aceasta o are proprietarul, el m'a anunțat când am primit răspundere pentru foale, el când mi-s'a sistat această calitate, tot el trebula să anunțe și substituirea pe care l-am adus-o la cunoștință când am plecat cu știința, cu învolarea lui chiar.

Președintele: El nu te-a anunțat, iar pe foale D.T. tu eşti lipșit ca redactor responsabil.

Acuzatul: Poate să fiu lipșit, tipografia este doar a proprietarului, el poate să lipăresc dacă-i place, chiar numele lui procuror pe foale, cred că prin aceasta nu va avea totuși nimeni drept să l'aducă pe această bancă. Eu trebuie să provad cu propria semnatură fiecare număr, aceasta îmi asumă răspunderea juridică pentru conținutul acestui număr.

Președintele: Susții dar, că semnatura D.T. pe foale este falsificată.

Acuzatul: Da!

Aparătorul ridică acum un incident, cerând sistarea procedurei contra acuzatului, ca redactor responsabil, dovedindu-se că nu era pe vremea când a apărut articolul redactor responsabil.

Procurorul îl combate. Tribunalul retrăgându-se după o scurtă consiliu, respingând incidentul.

Urmează instrucția cu privire la articolul al doilea »O datorie sfântă« de Ioan Slavici.

Acuzatul declară, că nu se simte vinovat, n'a scris articolul, a extradat pe autor, nu înțelege de ce este luat la răspundere.

Președintele: De ce nu l'au extradat pe autor imediat, legea zice că numai până la exceptii date împotriva acuzelor ai dreptul să extradezi autorul.

Acuzatul: Atunci în trecut tribunalul n'a respectat legea, căci tocmai dv. on. tribunal ați permis dela mine autorul în trei procese și la desbaterea finală. Eu de altfel l'am sus adăvocatului meu înainte de exceptii, numele autorului, mă

provoc în privința aceasta la dânsul să o mărturisească aci înaintea Dv.

Aparătorul dr. Iustin Marșieu: E adevărat acenata și dacă s'ar fi întâmplat vre-o omisiune aceasta eu am făcut-o. N'ami declarat numele autorului, deși îl cunoșteam, în exceptiile ce am dat contra pornirii acuzei, pentru că am știut că am dreptul să l'numesc oricând, fără ca să-i prinveșc vre-o scădere clientului meu. Cu ocazia desbaterii exceptiilor l-am numit înșă verbal, prin urmare în casul acesta, l-am estradat pe autor chiar și după modul cum explică Dvoastră legea, la timp. Desvoltă pe larg spiritul legii și arată în mod nelăudios că redactorul are dreptul să-l extradeze pe autor oricând. Cere ca tribunalul să-l absolve pe acuzat.

Procurorul îl combate.

După o consiliu mai lungă tribunalul repare și declară că îl absolvă pe dl S. Bocu de răspundere pentru acest articol.

Urmează articolul al treilea »Cine-s agitatorul« de Iunius care constituie două delicte, fiindcă a apărut în două numeri deosebiți al »Tribunel«. Procedura de dovedire este cam identică cu aceea a articolului întâi. Aparătorul ridică și aici incident tribunalul înșă îl respinge.

Urmează apoi rechizitorul procurorului și pledoarile dlui Marșieu.

Procurorul, Vattai, ține un discurs de 3/4 oră, înălindu-se mai ales să atifice patimile jurășilor și ocupându-se puțin cu chestia de drept, dacă poate fi ori nu acuzatul tras la răspundere pentru aceste articole.

Aparătorul dr. Iustin Marșieu ține apoi o pledoarie întrădevăr strălucită. Tânărul avocat, apărătorul intelligent aproape a tuturor cauzelor naționale din Arad, brilează cu temeinicile sale cunoștințe juridice și spulberă cu mult sarcasm tiradele de patriotism ale procurorului. Adevărurile sdobitoare și formularea lor istorică care se desprinde din cuvintele apărătorului cucerește în mod vădit pe jurăși.

Ei respunde procurorul, îl replică apoi apărătorul și nimiceste definitiv toată clădirea de fraze pe care se întemeiază acuza.

Ultimul cuvânt a fost al acuzatului. Dl Bocu a făcut un apel într-adevăr emoționant la sentimentul nu numai de judecători ci și de osmeni ai jurășilor, cari nu vor putea să-l osândescă pentru fapte, pe cari oricum le-ar socoti ei — el nu le-a săvârșit. Când a terminat, întreg auditorul era convins că are cauză cășigată.

S'au formulat apoi trei întrebări, pentru trei articole, la cari jurășii aveau să răspundă, dacă este vinovat ori nu Sever Bocu cu atâtare la ură contra națiunii ungurești, da sau nu.

Jurășii se retrag și se sfătuiesc aproape o oră. Din sala lor se audă sgomot mare, discuții vehementă.

Reîntorcându-se în sală, președintele jurășilor dl Fuszek Lajos, prezintă verdictul jurășilor.

Ei respond la două întrebări cu nu, la una cu da.

In articolul »Politica românească« l-au declarat pe acuzat vinovat.

S'a retras apoi tribunalul și după o consiliu scurtă a adus sentința: 14 zile temniță de stat și 100 cor. amendă.

In motivarea sentinței, tribunalul zice, că a trebuit să croiască o sentință aşa de ușoară, pentru că s'a dovedit că acuzatul n'a scris articolul, că n'a fost în Arad, când a apărut articolul și că în trecut tocmai față de dânsul să urmat altă procedură la tribunal.

Procurorul declară că apelează pentru înăsprirea osândei.

Președintele: În sensul legii împotriva sentinței nu există apelată, tribunalul o respinge.

Procurorul: O revoc!

Cu aceasta s'a încheiat desbaterea, care a lăsat foarte nemulțumit pe procuror și încăiva și pe jurăși, căci foarte mulți dintre dânsi ar fi dorit — după cum au spus în urmă — să rostească o achitare în toate trei articolele n'au putut înșă pe același »unul nu s'a lăsat nici decum capacitate«.

HOUTĂTI.

ARA D, 21 Maiu n. 1908.

— Greva studenților croați. Ieri s-au relnceput cursurile la universitatea din Zagreb. Un zîr semioficial aduce știrea, că studențimea sărbocroață păriasind înținta ostentativă și agresivă manifestată acum vre-o trei săptămâni și ar fi început a cercetă cursurile. Fapt constatat, că ieri dela orele 8—12 a. m. un singur student s'a prezentat la înscrisere.

— Demonstrația universitarilor din Viena. Atât în aula universității cât și în afără studenții au înscenat ieri mari manifestații. Către orele 11 a. m. au sosit la universitate membrii societății studențești catolice. Studențimea liberală a început să strige:

Res bunare pentru Innsbruck!

Revans pentru Graț!

Pe studenții catolici i-au înconjurat de toate părțile și i-au scos afară din aulă. S'a început o părțială grozavă căreia numai poliția venită în număr mare i-a putut pune capăt. Au fost deținuți mai mulți înși.

— Nou rector la universitatea din Cluj. Din Cîțj se anunță, că alătării a fost ales cu unanimitate de rector pe anul școlar 1908—909 profesorul Jancsó György.

— Circul Schmidt și-a început ieri producționile pe Béla-fér înaintea unui public numeros, care a aplaudat toate punctele bogatului și variatului program. Circul acesta are puteri eminente și e demn de întreg sprijinul publicului.

— Este Shakespeare moral? — Într-un studiu publicat în »Nineteenth Century« din Londra se pune întrebarea: »Este Shakespeare moral?« Autorul răspunde afirmativ. Asupra unor chestiuni de moralitate, de exemplu asupra grozelii ce trebuie să ne inspire venalitatea, el e mai precis decât toate cărțile de morală. Autorul crede chiar că s-ar putea extrage din Shakespeare un admirabil catechism despre datorile de umanitate.

— Intâmpinare. Cetind cele apărute despre mine în »Declarația« din preștiul ziar »Tribuna« nr. 72/1908, răspund următoarele:

Pentru publicul românesc să nu mă susțină despre mine, că sunt om care îmi trăg coada între picioare după cum mă timbrează corespondentul, declar sărbătoarește, m'am născut român, am luptat și voiu luptă pentru interesele noastre românești, întrucât îmi permit împrejurările, bă mai mult decât corespondentul cu musca pe căciulă, care a vrut să mă pone greasă înaintea publicului românesc, dar sincer o mărturisesc, că astăzi lucrurile căt și persoanele s-au schimbat cu totul în comuna noastră, nemai putând face nimic fără a fi trădată din partea unor domini cu musca pe căciulă.

Că la alegerea congregațională din Ciucu m'am purtat scandalos, nu e adevăr, ci văzând, că cel competitor și-a face mai mult ca mine, chiar că trăg coada între picioare, cum presupun că e chiar și corespondentul din vorbă.

Lucrul stă așa, văzând că sigur vom cădea am zis primarului și la frate meu, votați cum vreți, că eu văd că buctăm, și așa am venit acasă.

Despre sfaturile ce le-am dat și le dău poporului din comună, volu adeveră la timpul de lipsă, prin o declarație care va fi subscrise de mai mulți săteni ai mei.

Scopul îmi este acum, ca să sară cel de după tufă și cu musca pe căciulă ca să stăm de vorbă, că cine dintre noi, ce și căt am făcut, și ce facem de prezent? Guravăll, la 25 Aprilie n. 1908. Pavel Căpraru.

x Sticărie, porcelanuri, lămpi și obiecte de lux de argint de china se pot procură pe lângă prețuri fixe și de încredere la urmașul lui Müller Somlyai, Kolozsvár, Kossuth Lajos utca 4 sz., care e furnizorul mai multor

Institute, întreprinderi și corporații. Candelambre de biserică, lămpi suspendate 2 fl. 50, 12 pahare de apă cîsălate 72 cr.

Vă rugăm să fiți atenți la firmă.

Fumători! E o mare economie de bani dacă cumpărăți tuburi de țigarete dela firma de jos.

100 bucăți	„Kiling“	liber de nicotin	08 cr.
100	„Tiszti“	,	10
100	„Delibă“	,	12
100	„Riz Abbazia“	,	16
100	„Colibri“	,	18

Singurul depozit pentru Ungaria Harmathy Pál, magazin de țigarete Debreczen. 7000 bucăți se trimite francate.

Cereți preț curent.

Dela judecătorii.

§ »Agitator« panslav condamnat. Ieri s'a petrecut la curtea cu jurați din Budapesta procesul intentat de procuratura de acolo pantofarului Paul Czifferszky pentru »agitatie« în ziarul slovac »Slovensky Tyzdenik« ce apare în Pressburg. Czifferszky a scris două articole în care zice că naționalitatea maghiară este întocmai că omul care volește să opreasă cu brațele sale cursul unui râu.

Acuza a susținut-o procurorul dr. Timkó, iar apărarea dr. Kadossi Marcel, cunoscutul apărător în mai multe procese de presă.

Curtea cu jurați l-a declarat pe Czifferszky să vinovat pentru »agitatie« contra națiunii maghiare și l-a osândit la 8 luni temniță de stat și 1200 cor. amendă, care va fi să se detragă din cauza ziarului. Sentința s'a ridicat la valoare de drept.

Reacționarism.

— Ședința Camerei dela 21 Maiu. —

— Prin telefon. —

La ordinea zilei bugetul de instrucție și culte.

Vorbește Kovács Ernő, învinuind pe ministru pentru neglijarea catedrei de drept internațional la universitate. Spune că nouă curent liberal înstăpânit la universitate primejdusește spiritul național. Profesorul Pichler ar trebui luat de scurt pentru propaganda sa cosmopolită.

Nagy György vorbește în acelaș sens. Urmează Sághy Gyula, pe urmă

Apponyi. Promite că pe viitor va șterge filosofia dreptului dintre studiile obligătoare. Recunoaște că natura studiului e de așa că să tie spre dauna spiritului național.

La cheltuielile academiei de drept vorbește Bozóky, la școalele medi Zizi, — apoi iarăși Bozóky.

Spune că ar fi foarte just și spre binele tuturor ca la gimnaziile ungurești să se propue obligator cel puțin una dintre limbi naționalităților. Să se propue limba vorbită de majoritatea populației de pe teritoriul unde se află respectivul gimnaziu. (Bozóky a spus-o aceasta și anul trecut — dar tot în vînt. Red.)

Vorbește Buza Barna, apoi Hoch — pentru gimnaziu.

Apponyi: Va griji de profesorimea școlilor medii, căci profesorii sunt campioni ideii de stat. Promite a se ocupa de reforma învățământului mediu.

Mai vorbesc Bozóky, Zizi, Bernáth și iarăși Bozóky.

Ședința se termină la 2 și se va continua la 4.

Poșta Redacției.

Amicului din București care ne a trimis ce publicăm azi, multe mulțumiri. Despre serba dela 3/16 Maiu, am dat deja, din același zi.

Posta Administrației.

Ioan Vlad, Crihalma. Am primit 2 cor. căsătoriment până la 1 iulie 1908.

Ioan Tălian, Cherechiu. Am primit 4 cor. abonament până la 1 iulie 1908.

Nicolae Luchici, Biniș. Nici n'âm intrerupt mîtere ziarului. De aici a mers regulat.

Alex. Găldan, Ponorel. Am primit 5 cor. că abonament până la 1 Ianuarie 1909.

Ioan Chie, Jebeli. Abonamentul d-tale e până la 1 Septembrie 1908.

Ioan Micuță, Paulis. Am primit 2 cor. abonament până la 1 Octombrie 1908.

Nicolae Luchici, Biniș. Am primit 1 cor. abonament până la 1 iulie 1908.

George Crișan, morar, Tisa. Am primit 2 cor. că abonament până la 1 iulie 1908.

Economie.

Borsa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 14 Maiu 1908

INCHIEREA la 1 ORĂ :

Oră pe Oct. 1908 (100 kg.)	20.24—20.26
Secară pe Oct.	17.56—17.58
Ovă pe Oct.	13.56—13.58
Cereale pe Maiu 1908	13.10—13.12

INCHIEREA la 4 ORĂ :

Oră pe Mai	22.38—22.40
Secară pe Oct.	17.56—17.58
Ovă pe Oct.	13.52—13.54
Cereale pe Maiu 1908	13.04—13.06

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul

Oră

de Tisa — — — —	74 K. 22—24 K. 10
Din comitatu Albei — — — —	75 > 23—23 > 85
De Pesta — — — —	74 > 22—23 > 90
Bănești — — — —	74 > 22—23 > 75
De Bacău — — — —	74 > 22—23 > 90
Săcară — — — —	20 > ——20 > 30
Orzul de nutreț, cvalitatea I. — — — —	13 > 50—13 > 80
— de cvalitatea II — — — —	13 > 10—13 > 50
Ovă — — — —	14 > 80—15 > 20
— — — —	14 > ——14 80
Cucuruz vechiu — — — —	— — — —
— nou — — — —	13 > 10—13 > 30

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul dr. Lahman, cu toate intocmirile moderne ale terapiile fizice și dieteticice, jumătate oră depărtare de Viena în regiune romantică și sănătoasă.

Posta și telegraf: Maria Enzensdorf (bei Wien).

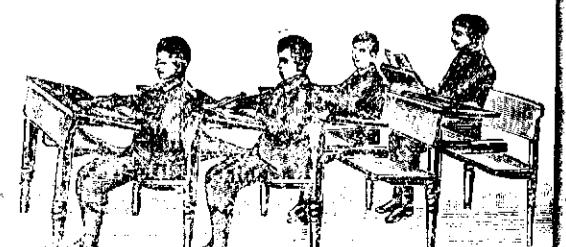
Cu deslușiri și prospetime stă la dispoziție reședința și medicul șef al stabilimentului

Dr. Marius Sturza

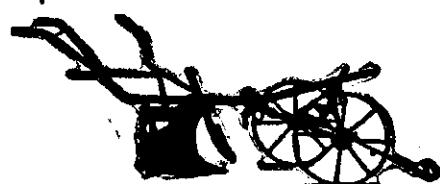
FRANZ JOSEF APA PURGATIYA CEA MAI BUNĂ APELE PURGATIYE

Redactor responsabil provizor Sever Bocea
Editor proprietar George Nichin.

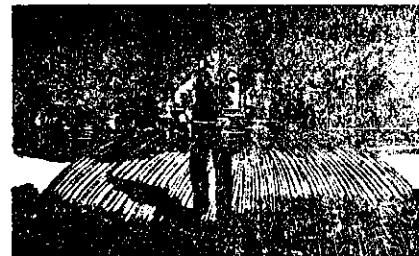
■ Bancă de școală
■ Mobile de școală
Mobilă modernă de biourouri
și fabricare de instrumente gimnastice.
Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Cultivatorul Federzahn alui Venzki e regele tuturor mașinilor moderne de arat.

Pluguri deosebite sisteme, părți ale plugului, pe urmă tot felul de mașini de câmp.

Mașina de mână pentru grâu, ovăs orz, sămânță de in, măzare și sămânță de trifoi, e în formă viorei ca reproducerea americană cu încovăitură.

Instrumente pentru vite.

Verigi de bol 313/1
1704 cu șurub K — 32

formă cleștelor K — 52
în formă cleștelor, făurite K 2·20.

Foarfeci de vite bronzate Clește pentru botul porcilor

1 bucătă K — 70

Rapid Perfect K 3·70 și K 3·40.

Verigi separate 100 bucătă K — 60

Nr. 7

Foarfeci de cal Fabricat parisian renomit K 4·60.

— La dorință descriere exactă cu prețul.

Pentru comandă:

Carol F. Jickeli

SIBIU. ALBA-IULIA.

Tevi de rumuri contra timpanitei pentru vite K 6·80, pentru vite K 6·20.

Nu e permis să lipsească din nici o familie „GRAMOFONUL“, care învelește toată casa. Isvorul cel mai estin de al procură e la marele comerciant de mașini de vorbit pentru Ungaria și România

Toth József
SZEGED, Kőnyök utca 3 szám.

Se vinde cu condiții de plătire în rate. Pe lângă garanție.

Au sosit înregistrări noi românești, cântări și muzică cu oră naturală.

— Prețul curent se trimită gratuit.

Se caută contra vânzători!

Corespondență se face în limba maghiară, germană și franceză.

Cu stima: TOTH JÓZSEF.

JOSEF ROUBISCHEK, sculptor.
NAGYSZEBEN, BURGERGASSE NR. 36.

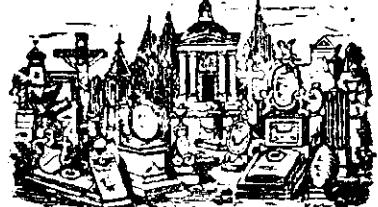
Cel mai mare și mai frumos atelier din Transilvania.

ISI RECOMANDĂ:

Monumentele 300 de bucăți și pietrele de mormânt din piatră compactă de nisip dela 10 până la 200 cor. Din diferite specii de marmură, dela 60 până la 500 coroane.

Asemenea din granit sur-albastru de Silezia, granit negru închis de Svedia, de Syenit de Saxonia și Bohemia și Labrador de Norvegia dela 180 până la 1800 cor. bucata. Execuții curate și preferabile.

In depozit pietre cișălate prima calitate în toate dimensiunile.

CORNEL N. DEMETER :: farmacist în Szászváros.

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cei mai renumiți profesori și medici și recunoscute de cele mai bune!

• **Peronospin.** Carele de 7 ani este în folosinție pentru stropirea contra peronosporei ie mai bun și mai ieftin ca piatra vinăță. Un pachet pe 100 litri apă costă 60 fil. Pravul acesta să folosi și la stropirea pomilor. La comandă de ce trece prețul 10 pachete trimis, francate cu rambursă. Revizătorii capătă rabat corespunzător tusei, răgușelei, durerii de piept, ofticei, tusei și gării, catarrului, astmei, greutății de respirat, lungorii și tusei seci. La copii și copile contra tusei măgărești are efect adesea.

• **Dolicin** gărești, catarrului, astmei, greutății de respirat, lungorii și tusei seci. La copii și copile contra tusei măgărești are efect adesea. „Dolicin“-ul are efect bun asupra apetitului și întărește conținutul de noapte încrețit; mărește greutatea corpului și deci contribue mult la însănătoșire. Prețul 1·20 și 2 cor.

• **Capsic unsoare.** Iui, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și serintelor de articulații. Cele mai îmbătrânește boale le vindecă. Din influența răceala provenind durere de mâni, picioare, capul corporal întreg. În multe cazuri unde nici băile nu ar folosi această ajutoră de mină. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

• **Centarin** contra morbulor de stomach, precum la lipsa de apetit, grija, misturea rea, catarrul și aprinderea de stomach și vomita și sgârciurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățarea și curățarea gâtului.

• **Laxbonbons.** Inchiderea scaunului e cauza diseritelor morbulor de apetit, grija, misturea rea, catarrul și aprinderea de stomach și vomita și sgârciurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățarea și curățarea gâtului. „Laxbonbons“-ul are efect bun asupra apetitului și întărește conținutul de noapte încrețit; mărește greutatea corpului și deci contribue mult la însănătoșire. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

• **Kaljodsarsaparil.** Mijloc excelent pentru curățarea săngelui la sănge și bube-sgrăbiune pe față, nas sau pe orice parte a corpului.

• **Pentru economii.** Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a calului. Vacile dau prin întrebunțarea pravului acestuia, lapte mai mult și mai bun. Prețul 60 filieri. Prav pentru stîrpirea șoareciilor și cloșanilor. Să prăpădesc prin întrebunțarea acestui prav sigur. Prețul 60 filieri. Unsoare galbină contra păduchilor la vite. E mai bună și nu murdărește ca alte unsori 80 filieri. Prav pentru ouatul și ouălor. Prin întrebunțarea acestui prav ouă găinile și în timpul iernii pe cind altcum nu ouă. 30 fil. Esență pentru prepararea mului, rachiul de prune, slivoiță, de drojdie, rachiul de bucate, borovicica, de visine și altele. Prețul unei sticle pentru a prepara lăptă costă 40 fil. Thea foarte fină de 20. 90 fil., 1·20 cor. și 1·80 cor.

HFINE PREOTESTI.

Am onoare a aduce la cunoștința on. preoți, că mi-au sosit

stofele negre de primăvară și vară și le păstrează în magazin în mare assortiment. — Mă voi sili ca și până acum să câștig increderea și mulțumirea on. mei clienți.

Pentru comandele din provincie e de ajuns să se trimîtă o reverendă de model sau o haină; la dorință însă mă duc pe cheltuiala proprie până la fața locului.

Primesc confectionarea și repararea odăjiilor bisericesti, cu prețuri moderate. Prăvălia: Lângă casina națională, casa Balog György. Szabadka. Vesselényi ut. Hadnagy István, croitor de haine civile și preotesti.

In tipografia diecezană din Arad str. Batthyán Nr. 2.

au apărut și se află de vânzare atât în numita tipografie cât și la:

Librăria arhidiecezană Sibiu. Librăria A. Mureș Brașov.

Librăria I. Clureu Brașov. Librăria diecezană Caransebeș.

Librăria Nemes Kálmán. Lugos (Lugoj).

următoarele compoziții muzicale:

Cântări bisericesti pentru slujbe ocazionale din Molitvelnic (Evhologiu) și a. g. giate pe note de Trifon Lugoian, prof. de muzică și cântăreț. Prețul 8 fil.

De ducă... Cor bărbătesc pe motiv poporal de Trifon Lugoian. Prețul 1 cor.

Negruta cor mixt cu soli de Ioan Vidu. — Prețul 1·50. Coasa Melodie poporala. Prelucrare și arm. de I. Vidu. — 1 cor.

Logojana pentru o voce și pian de Ioan Vidu. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Preste deal... Cor mixt cu soli compus pe motive din muzica poporala românească de Ioan Vidu. Prețul 1 coroană 50 fileri.